

către Străbunii Universului: „Un biet moșneag, vrednic de milă, mă vezi aici, și m-am împotmolit și n-am făcut nimic.”

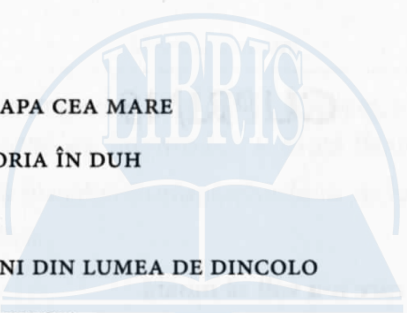
Poate, cu mesajul lui răspândindu-se în lume, va fi izbucind să facă ceva.

John G. Neihardt

Columbia, Missouri, noiembrie 1971

CUPRINS

Prefață - Cartea care n-a voit să moară	7
I. OFRANDA PIPEI	17
II. COPILĂRIA	22
III. MAREA VIZIUNE	34
IV. VÂNĂTOAREA DE BIZONI	57
V. LA GARNIZOANĂ	68
VI. CAL ÎNALT FACE CURTE	74
VII. WASICHII ÎN MUNȚII NEGRI	82
VIII. LUPTA CU TREI STELE	95
IX. ÎNFRÂNGEREA LUI CUSTER	107
X. PE DRUMUL CEL NEGRU	128
XI. UCIDEREA LUI CAL ZÂNATEC	136
XII. ȚARA BUNICII	141
XIII. FRICA	149
XIV. DANSUL CAILOR	154
XV. VIZIUNEA CÂINELUI	167
XVI. RITUALUL HEYOKA	177
XVII. PRIMA TĂMĂDUIRE	183
XVIII. PUTERILE BIZONULUI ȘI ALE CERBULUI	192

XIX. PESTE APA CEA MARE	200
XX. CĂLĂTORIA ÎN DUH	209
XXI. MESIA	214
XXII. VIZIUNI DIN LUMEA DE DINCOLO	222
XXIII. VINE URGIA	230
XXIV. MĂCELUL DE LA WOUNDED KNEE	236
XXV. VISUL SE DESTRAMĂ	243
POST SCRIPTUM	250
Despre această carte și autorul ei	254
Postfață	258

MAREA VIZIUNE

Povestea lui Black Elk,
un om sfânt al poporului Sioux Oglala

Capitolul I

OFRANDA PIPEI

Cerb Negru vorbește:

Prietene, îți voi spune povestea vieții mele, așa cum dorești, și dacă ar fi numai povestea vieții mele, cred că n-aș spune-o; ce-i un singur om, să i se pară că sunt cine știe ce iernile sale, chiar și atunci când îl înconvoaie precum o zăpadă grea? Atât de mulți oameni au trăit și vor trăi aceeași poveste, ca să fie iarbă pe dealuri. Este povestea întregii vieți care e sfântă și vrednică de povestit, și a noastră, cei-cu-două-picioare, fiind părtași la ea laolaltă cu ființele-cu-patru-picioare și cu aripile văzduhului și cu toate cele verzi; căci aceștia sunt copiii unei singure mame și tatăl lor e Spiritul Unul.

Aceasta, atunci, nu e povestea unui mare vânător sau a unui mare războinic, nici a unui călător peste mări și țări, cu toate că am adus la vremea mea destul vânat, am luptat pentru poporul meu și flăcău și bărbat fiind, și am fost dus departe unde am văzut pământuri străine și oameni străini. La fel au făcut mulți alții, și mai bine decât mine. Aceste lucruri le voi aminti pe parcurs și adeseori ar putea să pară că ele sunt însăși povestea, ca pe-atunci când le trăiam cu bucurie și durere. Dar acum, văzând totul ca de pe vârful unui deal singuratic, știu că a fost

povestea unei mărețe viziuni date unui om prea slab pentru a o folosi; a unui copac sfânt ce ar fi trebuit să înflorească în inima unui popor, cu flori și cu păsări cântătoare, și acum e uscat; și a năzuinței unui popor care a murit în zăpada însângerată.

Dar dacă viziunea a fost adevărată și măreață, așa cum știu eu, ea este adevărată și măreață încă; căci asemenea lucruri țin de spirit, iar oamenii, în bezna ochilor de carne, se rătăcesc.

Așadar știu că ceea ce voi face eu este un lucru bun; și pentru că nici un lucru bun nu poate fi făcut numai de om, mai întâi voi aduce o ofrandă și voi trimite un glas către Spiritul Universului, ca să mă ajute să spun adevărul¹. Vezi, umplu pipa aceasta sfântă cu coajă de salcie roșie; însă înainte de a o fuma, trebuie să vezi cum e făcută și ce înseamnă. Aceste patru panglici care atârnă aici de coada pipei sunt cele patru sferturi ale universului. Cea neagră este pentru apusul unde trăiesc făpturile tunetului care ne trimit ploaia; cea albă, pentru miazănoaptea de unde vine marele vânt alb purificator; cea roșie, pentru răsăritul de unde vine lumina și unde sălășluiește luceafărul dimineții spre a le da oamenilor înțelepciune; cea galbenă, pentru miazăzi, de unde vin vara și puterea de a crește.

Dar aceste patru spirite sunt până la urmă un singur Spirit, și pana aceasta de vultur este pentru Unul, care e precum un tată, și de asemenea e pentru gândurile oamenilor care trebuie

¹ Cf. „Mă rușinez dinaintea pământului, / mă rușinez dinaintea cerurilor, / mă rușinez dinaintea zorilor, / mă rușinez dinaintea amurgului, /...mă rușinez dinaintea soarelui, / mă rușinez dinaintea celui care stă înlăuntrul meu, vorbindu-mi. / Unele din aceste lucruri se uită neconținut la mine. / Nu fug niciodată de privirea lor. / Se cuvine, deci, să spun adevărul. / Îmi țin cuvântul strâns la piept.” (Formulă rostită ritual de către Old Torlino, cântăreț Navajo, înainte de a recita povestea creării lumii, citată de Dan Grigorescu, op.cit.). - n.t.

să se înalțe sus, cum fac vulturii. Nu e cerul un tată și pământul o mamă, și nu sunt toate vietățile cu picioare sau aripi sau rădăcini copiii lor? Iar această bucată de piele, aici pe muștiuc, și care trebuie să fie piele de bizon, este pentru pământul din care am venit și la sânul căruia sugem precum pruncii toată viața noastră, la un loc cu toate jivinele și păsările și cu toți copacii și cu toate ierburile. Și pentru că înseamnă toate astea, și mai mult decât poate înțelege orice om, pipa este sfântă.

Există o poveste despre felul în care pipa a venit mai întâi la noi. Demult, demult de tot, se spune, două iscoade ieșiseră pe câmpie în căutarea bizonului; și când ajunseră pe vârful unui deal înalt și se uitară către miazănoapte, văzură ceva care venea de foarte departe; și când se apropie, amândoi strigară: „E o femeie!”. Și așa era. Atunci una din iscoade, fiind un bărbat nesocotit, avu gânduri rele și le dădu glas, însă celălalt zise: „Acea e o femeie sfântă; lasă deoparte orice gând rău”. Când femeia ajunse și mai aproape, cei doi bărbați văzură că purta o rochie albă din cea mai fină piele de căprioară, că părul îi era foarte lung, că era tânără și nespus de frumoasă. Iar ea cunoscuse gândurile lor și rosti cu un glas ca un cântec: „Voi nu mă cunoașteți, dar dacă vreți să înfăptuiți ceea ce gândiți, puteți veni.” Și bărbatul cel prost se duse; de îndată ce stătu înaintea ei, un nor alb se iscă și-i acoperi pe amândoi. Și frumoasa fată ieși din nor, iar când acesta se risipi nesocotitul bărbat era un schelet colcăind de viermi.

Atunci femeia vorbi celui care nu era sfruntat: „Te vei duce acasă și vei spune alor tăi că sunt pe drum către voi, și că un mare tepee (cort) trebuie ridicat pentru mine în centrul națiunii.” Iar omul căruia îi era tare frică duse repede vestea poporului său, care îndată făcu așa cum i se poruncise; și acolo în jurul

marelui tepee o așteptară cu toții pe femeia cea sfântă. După o vreme ea sosi, preafrumoasă și cântând, și pe când intra în tepee astfel cânta:

Cu răsuflare văzută mă aflu umblând

O voce trimit pe când umblu

Cu un umblet sfânt mă aflu umblând

Umblu cu urme văzute

Cu un umblet sfânt mă aflu umblând.

Și pe măsură ce cânta, din gură îi ieșea un norișor alb, mirosind plăcut. Apoi dânsa îi dădu ceva căpeteniei, și era o pipă, având crestat pe o parte un vătui de bizon, pentru a însemna pământul care ne poartă și ne hrănește, și atârând de coadă douăsprezece pene de vultur ce înseamnă cerul și cele douăsprezece luni, iar acestea erau legate cu o iarbă ce nu se rupe niciodată. „Luați aminte!” spuse ea. „Cu aceasta veți crește și vă veți înmulți și veți fi un popor bun. Numai binecuvântări vă va aduce ea. Numai mâinile celor buni vor avea grijă de ea, iar cei răi nici măcar n-au să o vadă.” Apoi dânsa cântă din nou și ieși din tepee; și pe când oamenii o priveau îndepărtându-se, dintr-odată fu un bizon alb galopând iute și sforăind, și curând dispăru.

Acăstea se povestesc, și dacă s-a întâmplat așa sau nu, eu nu știu; dar dacă te gândești bine, poți vedea că e adevărul.

Acum aprind pipa și după ce o voi fi oferit-o puterilor care sunt o Putere, și voi fi trimis o voce către ele, o vom fuma împreună. Oferind mai întâi muștiucul Celui de Sus – așa – trimit o voce: Hey, hey! hey hey! hey hey! hey hey!

Străbunule, Mare Spirit, tu ai fost întotdeauna și înaintea ta nici unul n-a fost. Nu e un altul căruia să ne rugăm în afară de tine. Tu însuși, tot ce vezi, totul a fost făcut de tine. Popoarele de stele pretutindeni în univers tu le-ai desăvârșit. Cele patru sferturi ale pământului tu le-ai desăvârșit. Ziua, și în ziua aceea, totul ai desăvârșit. Străbunule, Mare Spirit, apleacă-te aproape de pământ să poți auzi vocea pe care o trimit. Voi dinspre asfințit, luați aminte la mine; fapte ale tunetului, priviți-mă! Voi unde uriașul alb trăiește în putere deplină, priviți-mă! Voi unde soarele strălucește mereu, de unde vine steaua zorilor și ziua, priviți-mă! Voi unde locuiește vara, priviți-mă! Tu în adâncul cerului, vultur al puterii, privește! Și tu, Pământule Maică, singura Mamă, tu care arăți milă copiilor tăi!

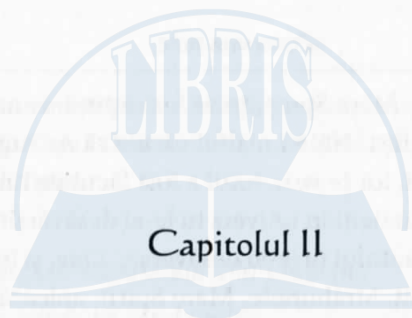
Auziți-mă, patru zări ale lumii – suntem de-un neam! Dați-mi puterea să umblu pe pământul moale, înrudit cu tot ce este! Dați-mi ochi să văd și puterea să înțeleg, ca să pot fi ca voi. Numai cu puterea voastră pot eu să înfrunt vijeliile.

Mare Spirit, Mare Spirit, Străbunul meu, pretutindeni pe pământ chipurile celor ce au viață se aseamănă. Gingașe au ieșit acestea din matcă. Cată înspre fețele acestea de copii fără număr, ținând la rândul lor în brațe copii, ca să poată înfrunta vijeliile și să poată umbla pe drumul cel bun către ziua liniștii.

Aceasta mi-e ruga; auzi-mă! Vocea pe care am trimis-o este slabă, însă cu râvnă am trimis-o. Ascultă-mă!

S-a săvârșit. Hetchetu aloh!

Acum, prietene, să fumăm împreună ca numai ce-i bun să fie îngăduit între noi.

Capitolul II

COPILĂRIA

Sunt un Lakota din neamul Oglala. Tatăl meu se numea Cerb Negru, și tatăl său înaintea lui a purtat acest nume, și tatăl tatălui său, așa încât eu sunt al patrulea care îl port. Tata era tămăduitor, ca și câțiva dintre frații lui. De asemenea, el și tatăl marelui Cal Zănatec erau veri, având același bunic. Pe mama o chema Vaca Albă Vede: pe tatăl ei îl chema Refuz Să Merg, iar pe mama ei o chema Multe Pene de Vultur. Mi-aduc aminte de mama mamei și de tatăl ei. Tatăl tatălui meu a fost omorât de Pawnees când eram prea mic ca să știu, iar mama lui, Vulturoaica Roșie, muri curând după aceea.

M-am născut în Luna Pomilor Ce Ies (decembrie) pe râul Little Powder, în Iarna Când Cei Patru Crows au fost uciși (1863), și aveam trei ani când tata și-a rupt piciorul drept în Bătălia Celor O sută Uciși¹. De la rana aceea a schiopătat până în ziua morții, petrecută la vremea când grupul lui Picior Mare a fost măcelărit la Wounded Knee (1890). E îngropat aici, pe dealurile acestea.

¹ Bătălia Fetterman, descrisă ca un „masacru”, în care căpitanul Fetterman împreună cu 81 de oameni au fost uciși lângă Fortul Phil Kearney, pe râul Peno, la 21.XII.1866.

Îmi aduc aminte acea iarnă a Celor O Sută Uciși cam așa cum un om în toată firea își poate aduce aminte vreun vis pe care l-a visat când era mic, însă nu pot spune cât am auzit când mă făcusem mai mare și cât am înțeles pe când eram mic. E ca un lucru înfricoșat într-o ceață, căci atunci era o vreme când totul părea tulburat și plin de spaimă.

Nu văzusem încă un wasichu² pe atunci și nu știam cum arăta vreunul, însă fiecare spunea că wasichii ne cotopeau și că aveau să ne răpească toată țara și să ne facă pe toți una cu pământul, și că va trebui să murim cu toții luptând. În bătălia din iarna aceea, wasichii au fost cei înfrânți, și o vreme toată lumea vorbea numai despre asta; dar o sută de wasichi nu era mult dacă erau alții și iar alții, nenumărați, acolo de unde veniseră aceștia.

Mi-aduc aminte că l-am întrebat odată pe bunicul meu despre asta. I-am zis: „Când iscoadele se întorc după ce au văzut preeria plină de bizoni pe undeva, oamenii spun că vin wasichii; și când vin oamenii străini să ne omoare pe toți, ei spun tot că vin wasichii. Ce înseamnă asta?” Iar bunicul a zis: „Că sunt mulți.”

Mai târziu, am aflat pricina luptelor din iarna aceea și din vara următoare. În susul apei pe Madison Fork, wasichii găseră o mulțime din metalul cel galben căruia i se închină și care-i scoate din minți, și voiau să-și croiască un drum în sus prin ținuturile noastre până la acel loc unde se găsea metalul galben; însă poporul meu nu voia acest drum. Ar fi speriat bizonii și i-ar fi izgonit, și-apoi ar fi lăsat alți și alți wasichi să curgă în țară ca un râu. Ei ne-au spus că nu aveau nevoie de mult pământ,

² Termen ce îl desemnează pe omul alb, însă fără vreo referire la culoarea pielii acestuia. [Wasichas înseamnă „cei care iau totul” (Dan Giorescu, op.cit., pag.XX – n.tr.)]